SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 223. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 23, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 23-го ЛИСТОПАДА 1994 Ч. 223. РІК CI

УКРАЇНА НЕ КУПУВАТИМЕ ПРОДУКТІВ

Київ (Р. Р.). — Тут у п'ятницю, 18-го листопада, віцепрем'єр-міністер України Петро Саблук повідомив, що Україна цього року харчових продуктів закуповувати не буде, отже інформації в пресі, що закордонні кредити можуть бути витрачені на закупівлю продуктів сільського господарства, є передчасними.

За словами віцепрем'єра, в Україні є досить продовольчих ресурсів, але через інфляцію, виробники не поспішають продавати їх державі. Щоб вийти із такої ситуації, сказав П. Саблук, потрібна негайна приватизація землі. Розподіл сприятиме тому, що колективні господарства не розпадуться відразу, а поступово набиратимуть сили і тоді земля стане одним з головних факторів ціноутворення.

Спочатку з господарств стануть фармерами не більше, як один відсоток сільськогосподарських працівників, але село потрібно забезпечити фінансуванням весняного засіву. Це велика проблема, бо грошей у держави немає зовсім. Ще однією проблемою є надмірне підвищення цін на продукти харчування. До цього спричинилися монопольні переробні підприємства. А помилки президенської групи при розрахунках величини інфляційного потенціялу зумовлені непослідовністю Верховної Ради щодо цінової політики та заробітків. Підсилила ціновий удар і місцева влада, загальмувавши лібералізацію цін на 10 днів. Це привело до того, що стабілізації цін не досягнуто у намічений термін, а бюджет не отримав 23 трильйони карбованців, сказав П. Саблук.

ВИБОРИ ЗНОВУ НЕ ВДАЛИСЯ

Київ (Р. Р.). — Тут у неділю, 20-го листопада, відбулися повторні вибори до Верховної Ради України у 55-ох округах.

Як повідомив заступник голови Центральної виборчої комісії Валентин Керненко, за попередніми даними вибори відбулися лише у 13-ох виборчих округах, де обрано дев'ятьох депутатів України. У чотирьох виборчих округах, у яких вибори відбулися, але ні один з кандидатів не отримав необхідного числа голосів, відбудеться повторне голосування за двох кандидатів, які дістали найбільше число голосів. Повторне голосування має відбутися протягом двох найближчих тижнів.

Шукають ефективних рішень

Київ (Р. Р.). — Тут 16-го листопада в адміністрації Президента України відбулася пресова конференція з участю радника з питань макроекономіки Анатолія Гальчинського, віцепрем'єра з питань сільського господарства Петра Саблука та головою державного комітету земельних ресурсів Бориса Четкова, керівника прес-служби Михайла Дорошенка.

За словами Гальчинського, в Україні відбувається глибока ринкова трансформація. Реформи мають комплексний характер. Через зупинення приватизації на шляху реформування економіки виникли перешкоди. Щоб їх перебороти, Президент має намір „діяти випереджувально", сказав Гальчинський. Радник Президента зазначив, що підвищення цін не було суто адміністративною акцією: воно є наслідком накопиченого інфляційного потенціялу в економіці. Дорадча група Президента України вживає необхідних заходів для обмеження монополізму та прискорення дії закону про банкрутство. Це зменшить тягар нерентабельних підприємств. Прогнозувалося, що найважчим періодом буде середина листопада, але через невиконання указів Президента обласними адміністраціями, ціновий вершок продовжився і це завдало великої шкоди.

До речі, перший віцепрем'єр-міністер України Віктор Пинзеник на засіданні, Ради регіонів при Президенті повідомив, що в наслідок невиконання регіонами рішень Уряду, бюджет України щодня недоотримує 300 біл. карбованців. Тому Президент Кучма на Раді регіонів сказав, що за невиконання урядових рішень до керівників виконавчих структур ставлення буде твердшим — аж до звільнення з постів.

Громада в Канаді допомагає Україні

Вінніпеґ, Ман. — Кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс" Клайд Фарнсворт, помістив у понеділок, 14-го листопада, статтю про те, як канадські українці стараються допомагати Україні.

Найперше автор підкреслює, що коли, перебуваючи у Вінніпеґу, Президент України Леонід Кучма сказав, що почувається, як дома, то це не було висловлено з чемности чи задля того, щоб приподобатися господарям. Воно справді так є у Вінніпеґу. Тут автор вирахував різні приклади того, як українські канадці впродовж цілого століття спромоглися затримати свою ідентичність до мови включно. Він підкреслює теперішню двомовну програму у публічних школах манітобської провінції, україномовні видання газет і журналів, існуючі організації, церкви, культурні та наукові надбання. При цьому зазначує, що мільйонова громада українських канадців має значні впливи на рішення свого Уряду не тільки, як чисельна група виборців, але також через такі визначні особистості канадського уряду українського походження, як теперішній ґубернатор Канади Рамон Гнатишин чи прем'єр Манітоби Ґері Філмон.

Крім того К.Фарнсворт зазначує, що саме це плекання ідентичности дає нині можність українським канадцям різними способами допомагати Україні в будь-якій ділянці. Для цього він наводить цілий ряд поодиноких прикладів. Для підкреслення автор також подає кілька думок тих з якими йому доводилось зустрітись та які одностайно ствердили, що за вільну Україну змагалися ціле своє життя, а тепер ніяк неможуть дозволити на те, щоб повернути годинник назад

Дозволено вільний доступ на біржу

Київ (Р. Р.). — У четвер, 17-го листопада, Національний Банк України розіслав своєм реґіональним управлінням, комерційним банкам та Українській міжбанківській валютній біржі (УМВБ) повідомлення, що, у зв'язку з уніфікацією валютного курсу та дальшою лібералізацією правил праці уповноважених банків на Українській міжбанківській валютній біржі, до участи в біржових торгах допускаються усі клієнти для оплати імпортових контрактів, переказу за кордон доходів, отриманих чужоземними інвесторами в Україні та здійснення проліцензованих НБУ валютних операцій, пов'язаних з рухом капіталу.

Члени УМВБ та уповноважені банки, як аґенти валютної контролі, несуть відповідальність за дотримання вказаних вимог у заявах, поданих ними на торгах УМВБ. В разі невиконання буде застосоване тимчасове або повне припинення дії ліцензії на право здійснення валютних операцій.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

КИЇВ. — Всеукраїнське Товариство „Просвіта" провело панель на тему „Реформа, культура, свобода слова вчора і сьогодні". Цим започатковано серію зустрічей з метою розгляду найважливіших питань культури, мови, преси тощо. Учасники зустрічі зауважили, що засобами масової інформації необхідно роз'яснювати населенню важливість участи у виборах до Верховної Ради. Звернули увагу і на те, що незалежна преса часто „грішить на інформаційну правду".

УЖГОРОД. — Керівництво Закарпатської Обласної Ради провело пресову конференцію, на якій піддано гострій критиці постанову Кабінету Міністрів про лібералізацію цін. Як сказав перший заступник голови Обласної Ради Іван Іванчо, постанова для обласного керівництва була повною несподіванкою і видана без попереднього узгодження з реґіонами. Тим часом Закарпатська область перебуває в найтяжчій ситуації, бо виробництво тут упало більше, ніж будь-де в Україні. Тому промовці зазначили, що центральна влада повинна делеґувати реґіонам відповідні уповноваження, щоб вони могли господарювати у себе, так, як їм вигідно, і встановлювати свої ціни на хліб та інші продукти і товари.

ЛЬВІВ. — Яворівська Районна Рада звернулася до Верховної Ради, Президента і Кабінету Міністрів з пропозицією визнати 1995 рік Роком Українського Гимну. Таким чином громадяни району прагнуть відзначити 180-річчя народження Михайла Вербицького — автора гимну „Ще не вмерла Україна".

ХЕРСОН. — Більшість депутатів Обласної Ради підтримують заходи Президента України на створення міцної виконавчої вертикалі. Про це повідомив заступник голоси Обласної Ради Валерій Третьяков. На його думку, без реформування влади не можна буде перевести економічні реформи.

ЗСА ОБІЦЯЮТЬ ДОПОМОГУ УКРАЇНІ

Вашінґтон. — Як повідомляє аґенство Ассошіейтед Пресс, Президент ЗСА Билл Клінтон під час зустрічі з Президентом України Леонідом Кучмою висунув пропозицію допомоги Україні на загальну суму біля 1 біл. дол. Конгрес ЗСА вже схвалив рішення надати Україні допомогу в сумі 350 міл. дол. на демонтування ракет і переслання 1,800 боєголовок до Росії. Інших 350 міл. призначені на посилення економіки України.

У приватній зустрічі з Л. Кучмою Б. Клінтон обіцяв збільшити допомогу ще на 200 міл. дол.; половина з цієї суми мала б піти на сплачення боргів, решта — на технічну допомогу.

Загально, адміністрація Б. Клінтона оферує Україні в 1994 і 1995 р.р. 900 міл. дол.

Минулого тижня міністер оборони України В. Шмаров звернувся з проханням виділити 50 міл. дол. на побудову житлових приміщень для звільнених військовослужбовців; Білий Дім серйозно розглядає цю пропозицію.

Учора Л. Кучма виступив перед потенційними інвеститорами на форумі Корпорації закордонних приватних інвеститорів. Президент України підкреслив потребу у збільшенні приватних американських інвестицій. Мова також ішла про те, що український парлямент відкриє дорогу до здійснення приватизації землі.

На О. Вітовича вчинено напад

Львів (Р. Р.). — У п'ятницю, 18-го листопада, о год. 9.30 вечора, дві невідомі особи чекали в під'їзді будинку, де мешкає депутат України Олег Вітович. Коли О. Вітович повертався додому, один з напасників намагався застосувати ґазовий бальончик, а другий вжив боксерський удар. Щоправда, напад не вдався, а напасників міліція затримала протягом години. Причини нападу з'ясовується.

Напередодні нападу голова секретаріяту громадського Об'єднання „Нова Хвиля" Юрій Швед повідомив одного з кореспондентів, що об'єднання має намір оскаржити нелеґальну діяльність УНА-УНСО, зокрема голови О. Вітовича за образу чести і гідности урядової особи. Приводом до цього став виступ О. Вітовича на вічу 5-го листопада у Львові, під час якого прозвучали образи на ім'я першого віцепрем'єа Віктора Пинзеника. За словами Шведа, О. Вітович тоді закликав: „За лібералізацію цін — Пинзеника на палю!"

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ

Ню Йорк. — Крайовий комітет відзначення української родини в ЗСА влаштовує наукову конференцію для відзначення української родини в ЗСА. Конференція відбудеться у неділю, 11-го грудня, о год. 1:30 по полудні в Українському Народному Домі, 142 Друга аве. Участь братимуть: акад. Л. Рудницький, о. П. Ґаладза, д-р М. Богачевська-Хом'як, д-р І. Головінський. Вступ — 10 дол. (включно з перекускою). Комітет діє за ініціятивою УККА та УАКР.

ООН допомагає кримським татарам

Київ (Р. Р.). — Тут відбулася міжнародна конференція з участю представників 11-ох країн. Учасники конференції обговорили програму розвитку інтеґрації кримсь-ких татар та етнічних меншин у Криму. Представники Організації Об'єднаних Націй запропонували надати всебічну допомогу кримським татарам та представникам інших депортованих національних меншин, які повертаються до Криму. На різні проєкти передбачається виділити 15 міл. дол. впродовж п'ятьох років.

Учасники конференції підтримали цю ініціятиву ООН, а представники чужоземних амбасад в Україні повідомили, що уряди їхніх держав візьмуть участь у цій акції. Туреччина, зокрема, пообіцяла збудувати для переселенців, які повертаються, тисячу помешкань і допомогти в організації комерційних структур. Голляндія виділить 180,000 дол. на гуманітарні потреби, Італія готова надіслати продуктів на суму 340,000 дол. Зроблять свої висновки й наші країни, як наприклад, Франція, Канада, Швеція, Фінляндія. Україна у 1995 році на повернення і облаштування депортованих народів плянує виділити біля двох з половиною трильйонів карбованців. Про це повідомив віцепрем'єр-міністер України Іван Курас, який представляв на конференції українську сторону. Російський амбасадор в Україні Леонід Смоляков підтримав ініціятиву ООН, але поінформував, що не може говорити про якусь фінансову допомогу депортованим народам, оскільки його держава має багато невирішених проблем. Смоляков спростував повідомлення деяких засобів масової інформації про те, що Росія виділила Кримові 50 біл. рублів. Не виділялося допомоги і кримським татарам.

Після нарад відбулася пресова конференція, на якій теж порушувалося це питання. Голова Меджлісу кримськотатарського народу Мустафа Джемілєв з приводу російської допомоги татарам сказав: „Мова може йти не про допомогу, а про компенсацію, оскільки всі злочини проти кримських татар сталися, коли Крим перебував у складі Росії".

ОБІД ДЛЯ СЕНЬЙОРІВ „САМОПОМОЧІ"

Ню Йорк. — Клюб сеньйорів при Т-ві „Самопоміч" в Ню Йорку влаштовує традиційний обід з нагоди Дня Подяки, який відбудеться у неділю, 27-го листопада, о год. 2-ій по полудні в залі УНДому, 140 Друга аве. Вступ вільний. Квитки можна отримати до 21-го листопада у О. Лопатинської в домівці Т-ва „Самопоміч", 98 Друга аве. Обід спонзорує для своїх членів-сеньйорів Федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" у Ню Йорку.

Б. Ступка виступатиме в Ню Йорку

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Перед нами лежить число „Культури і Життя" з 27-го серпня цього року з великою світлиною Богдана Ступки, артиста Київського державного академічного українського драматичного театру ім. І. Франка, та указом Президента Леоніда Кучми , яким він нагородив артиста почесною відзнакою Президента України. Це високе відзначення вказує щераз на те, що тут ідеться про виїмкового мистця-актора сцени, якого можна поставити як „першого з перших" з-поміж сьогоднішніх акторів України. Це не перше високе відзначення Б. Ступки, бо він, як нам відомо лавреат Державної премії Совєтського Союзу та лавреат премії України ім. Тараса Шевченка.

Тому ціла українська громада в ЗСА мусить особливо радуватися тим, що маємо тепер вже вдруге нагоду вітати цього неоціненого актора сцени тут між нами і це в одній із його найкращих роль Поприщина у „Записках божевільного", базованих на підставі оповідання Гоголя.

Б. Ступка в ролі Поприщина

Вперше Б. Ступка перебував на цьому континенті в 1993 році та при цій нагоді відвідав цілий ряд міст і виступав перед українською громадою, читаючи поезії Т. Шевченка, Івана Драча, Івана Котляревського та монологи саме з п'єси „Записки божевільного". Але коли в тому часі відвідував нашу редакцію, вияснив, що головним завданням цієї візити було зробити коментар до документального фільму, що його мав накручувати кінорежисер Валентин Сперкач про життя українців у ЗСА і Канаді. Але нам було відомо, що йдуть старання повторити відвідини у ЗСА та виступити не лише перед українською, але й американ-

(Закінчення на стор. 4)

Н. БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ В НТШ

Ню Йорк. — 64-ий відділ СУА та місцеве ОУП „Слово" влаштовують зустріч з поетесою з України Наталією Білоцерківець. Зустріч відбудеться у неділю, 27-го листопада, в НТШ, 63 Четверта аве. Початок о год. 5-ій вечора.

В АМЕРИЦІ

ПРЕДСТАВНИК бюра Білого Дому в питаннях федерального бюджету Еліс Ривлін гостро неґативно зареаґувала на намір республіканської більшости у Конґресі зменшитии податки. На думку республіканців, зменшення податків сприяє економічному пожвавленню. Однак дорадники президента Билла Клінтона остерігають, що зменшення податків без зменшення видатків приведе до значного збільшення дефіциту федерального бюджету.

У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕМОГОЮ Республіканської партії у недавніх проміжкових виборах, під загрозою опинилася справа ратифікації Конґресом міжнародної Генеральної угоди про тарифи і торгівлю (ҐАТТ). В кожному разі, сенатори-республіканці закликають президента Билла Клінтона відкласти голосування з цього приводу до наступного року. А тим часом міжнародні експерти остерігають, що коли американські законодавці не схвалять ҐАТТ до кінця цього року, то угода взагалі стане неможливою. Республіканці, навіть ті, що обстоюють вільну торгівлю, вважають, що з ҐАТТ не варто поспішати, і в цьому вони солідаризуються з демократами, профспілками і борцями за права споживачів.

АМЕРИКАНСЬКІ ФІНАНСОВІ і промислові кола по-різному реаґують на підищення кредитового проценту відразу на 0.75 відсотка. Власники великих підприємств разом, що рідко трапляється, з профспілками, засудили рішення Федеральної ради валютних резерв, як нічим не обґрунтоване. На їхню думку, воно приведе до сповільнення виробництв, зменшення доходів і масового звільнення робітників. А от на Волл стріт цей крок потрактовано як цілком доцільний. Фінансисти вважають, що американська економіка проявляє занадто велику активність, а це, згідно з теорією, неминучо пов'язане з інфляцією. Щоб унормувати темпи економічного розвитку, нема кращого способу, як підвищити кредитовий процент.

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН ясно дав до зрозуміння, що підтримає республіканців у питанні щодо конституційної поправки, яка дозволяє на спільну молитву у школах. Як відомо, в 1962 році Верховний суд постановив, що спільна молитва у школах порушує Першу поправку до Конституції ЗСА, яка проголошує осібність Церква від держави. У рішенні Верховного суду підкреслюється, що така молитва, навіть при добровільній згоді більшости учнів, може певним чином порушувати права учнів інших віросповідань. Від 1962 року республіканці багато разів пропонували в Конгресі варіянти поправок, які мали скасувати згадану постанову Верховного суду, однак демократична більшість кожного разу відкидала ті пропозиції. Заява президента є першою ознакою його готовости співпрацювати з республіканцями, які перемогли в недавніх виборах і здобули більшість в обох палатах Конґресу.

У СВІТІ

ІЗРАЇЛЬСЬКА ПРАВОЗАХИСНА група Бетселем оприлюднила звіт, в якому стверджується, що всупереч договорові між жидівською державою і Палестинською визвольною організацією, ізраїльська служба безпеки Шін Бет продовжує застосовувати недозволені методи під час допитів заарештованих палестинців, змушуючи їх зізнаватися навіть у тих злочинах, яких вони не скоїли. Бетселем остерігає, що подібна практика приведе до посилення терористичної активности радикальних мусулманських організацій, і протестує проти рішення ізраїльського уряду надати слідчим служби Шін Бет додаткові права у боротьбі з палестинськими радикалами.

ПРЕДСТАВНИКИ правозахисної організації „Африка воч" стверджують, що ліберійський Національний патріотичний фронт і об'єднання Визвольний рух Ліберії за демократію, порушуючи відомі міжнародні закони і правила, використовують у бойових діях дітей. Згідно з даними Дитячого фонду ООН, в Ліберії воюють 6,000 дітей у віці до 15 років. Активісти з „Африка воч" підкреслюють, що участь у братовбивчій громадянській війні перетворює дітей у жорстоких, психічно незрівноважених істот, для яких стають чужими етичні норми мирного життя.

ДЕПУТАТИ ПАРЛЯМЕНТУ Мадярщини запропонували своєму урядові вимагати від Росії повернення в Мадярщину художніх цінностей, загарбаних під час Другої світової війни. Ще в кінці 1992 року, коли президент Боріс Єльцин перебував з візитою в Будапешті, мадярська сторона вручила йому список, котрий начислював понад 40,000 цінних мистецьких предметів, однак до цього часу Москва на той список не зареагувала. Відповідаючи на запит парляментаристів, міністер фінансів Мадярщини Ляслльо Бекеші повідомив, що російські юристи мають намір трактувати нагарбане добро, як „частини військових репарацій і компенсацію за участь Мадярщини у війні на боці Гітлера".

ПРАВООХОРОННІ органи Москви заарештували російського громадянина, якого запідозрюють у вбивстві православного священика Алєксандра Меня. Того самого дня президент Росії Боріс Єльцин зустрівся з Патріярхом Російської Православної Церкви Алєксієм II і пообіцяв повернути Церкві всі маєтки, загарбані комуністами за роки совєтської влади. Цим кроком президент Б. Єльцин вберіг від приватизації і переходу у приватну власність десятків будівель, що колись належали церковним громадам.

В ІНТЕРВ'Ю ДЛЯ московського інформаційного агентства ІТАРТАСС лідер Комуністичної партії Росії Ґеннадій Зюганов повідомив, що комуністи, домагаючись проведення надзвичайних президентських виборів, вже зібрали понад 2 міл. підписів громадян країни. Г. Зюганов запевнив, що цю вимогу підтримує „більшість політичних сил, в тому числі і демократи", оскільки „курс російської влади збанкрутував і президентові треба дати до зрозуміння, що нема потреби чекати до 1996 року".

У ВАРШАВІ УРОЧИСТО відзначено 46-ті роковини від дня проголошення Західньо-Української Народньої Республіки. Амбасада України організувала відповідну церемонію на варшавському цвинтарі, де знайшли останнє місце спочинку чолові керівники УНР і ЗУНР. Відправлено панахиду. В урочистостях взяли участь дипломати, громадяни України, представники української меншини в Польщі та журналісти.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW: (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Подякуймо Господеві

З-посеред 10-ти світських так званих легальних свят в Америці — найкращим, найбільш урочистим і найпопулярнішим є День Подяки. Його початки сягають епохи перших іміґрантів-поселенців, що раніше, як екзекутори, стягали податки від мешканців цієї Нової Землі — британської колонії. Легенда каже, що ті перші іміґранти дякували Господеві за те, що вони щасливо пережили тутешню люту зиму. Сьогодні мало хто знає про ту легенду, але впродовж сторіч викристалізувався характер Дня Подяки як родинного свята, ще найбільш схожого на Різдво Христове. Бо як у навечеря Різдва Христового, так і в День Подяки, збирається вся родина з запрошеними найближчими приятелями, самітніми особами, за столом, на якому пишаються святкові страви, що на них могли спромогтися господарі, не конче багатії. Але суть Дня Подяки у тому, що він спонукує кожного і кожну пригадати собі найважчі, найтрудніші моменти у своєму житті і подякувати Господеві за те, що ті погані часи щасливо минулися.

Ми, українські громадяни З'єднаних Стейтів і Канади, маємо чимало причин дякувати Господеві. Вже розмірно небагато залишилося таких, які належали до „великого ісходу", до жертв Другої світової війни, які втікали на захід, рятуючи життя, загрожене „визволителями", які несли на своїх багнетах не волю, а в'язницю, заслання до ҐУЛаґу чи смерть. Це було чудо, що сотні тисяч отих втікачів дісталися до таборів Ді-Пі, де мали дах над головою і теплу страву і це було чудо, що завдяки ЗУАДК (Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет), в меншій мірі католицькій переселенській організації, дісталися до однієї з заморських країн, де отримали змогу працювати, втримати себе і свою родину, піднестися на вищий щабель праці й життя, створити мережу культурних і економічних власних установ та стати повноцінними членами суспільства. Серед сірини буднів, за щоденною працею і щоденними турботами, забувається переживання з-перед півсторіччя, але є за що дякувати Господеві.

І хто з нас сподівався, що ми діждемося державної волі України, вже четвертої в її тисячолітній історії. Бо загинув княжий державний період, не з вини навали татар, а з вини княжих крамол, загинув козацько-гетьманський державний період, знову з власної вини, з вини „Чорних рад", описаних Пантелеймоном Кулішем, і загинула Українська Народна Республіка — з вини отаманії та неохочости боронити із зброєю в руках рідну державу. Ми щасливі, що дожили до 80-их років нашого сторіччя, коли почався в Україні рух, спершу національний і швидко потім державного відродження. Оце четвертий рік молода українська держава борсається в крутежі труднощів, які є природним явищем після 300-річного русифікаторського режиму і понад 70-літнього диявольського большевицького експерименту. Але ось ми є свідками, як в Україні настає виразний зворот до кращого. Після першого президента Леоніда Кравчука, який закріпив у широкому світі свідомість існування державної України, другий президент Леонід Кучма розпочав оздоровлювати хвору економіку і впорядковувати державно-адміністраційний апарат.

Приїзд до Америки Президента України з офіційними відвідинами та його зустріч з українською громадою — це події, що їх ми не сподівалися і за які треба подякувати Господеві, що ми їх дожили.

Світ не стоїть на місці. Час біжить з неймовірною швидкістю. Турботи переплітаються з радощами. В Україні нема Дня Подяки, як його нема ніде поза Америкою. Але кожна людина, свідома існування Вищої Сили, яка керує нашою долею, повинна з нагоди Дня Подяки ще раз подякувати Господеві за все, що виповнило життя кожного з нас.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. *Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову.* Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Анатолій Гороховський

ГРІМ СЕРЕД ЯСНОГО ДНЯ

I

На центральному проспекті Львова, де тепер височить пам'ятник Тарасові Шевченкові, кілька років тому красувалися квіти. Серед тих запашних квітів стояв прямокутний камінь, напис на якому повідомляв, що тут буде зведено величний пам'ятник Кобзареві.

Щодня біля квітів збиралися люди на своєрідне віче, яке без перерви тривало з самого ранку і до пізнього вечора. На ньому обговорювалися актуальні проблеми, що хвилювали львів'ян, а саме: майбутнє України, шляхи досягнення незалежности, міжнародні та релігійні питання. На видних місцях вивішувались свіжі числа стіннівок, звернення партій, які в той час формувалися, різні оголошення та протести проти зусиль комуністів, спрямованих на придушення демократичних сил. Через певні відрізки часу вела свої передачі самодіяльна радіостанція, яка знаходилась поруч в автобусі.

Повідомлення засобів масової інформації про те, що прибули з Росії члени антисемітської організації „Пам'ять" збираються влаштувати в Харкові погром, викликало занепокоєння серед львівських жидів. Учасники віча, у відповідь на провокаційну затію чорносотенців, встановили на видному місці плякат, на якому великими літерами було написано: „Євреї Львова, ми з вами!"

Цей епізод, який переконливо свідчить про характер українсько-жидівських стосунків, пригадався мені, коли я недавно дивився на телевізійну програму „60 хвилин", підготовлену телемережею Сі-Бі-Ес. Автори передачі не пошкодували зусиль, щоб зобразити українців „генетичними антисемітами", а західню Україну, і зокрема Львів, осередком нацизму. Тому й не дивно, що американці та канадці українського походження виступили з рішучими протестами проти репортажу, який не тільки далекий від правди, але і образливий для України.

Понад тисячу років живе жидівський народ на території України. Історія взаємовідносин українців і жидів, на превеликий жаль, не позбавлена гірких споминів, і в той же час в ній чимало і світлих сторінок. Відомий український публіцист Іван Дзюба справедливо вказував, що говорити треба про все, однак із дружнім серцем.

Я не ставлю перед собою завдання „говорити про все", адже це неможливо зробити в одній газетній статті, тому то обмежу рамки своєї оповіді екскурсом в недалеке минуле, щоб на конкретних прикладах показати спільність дій двох народів у вирішальні для України періоди життя.

Як відомо, 1-го листопада 1918 року у Львові була проголошена Західньо-Українська Народна Республіка (ЗУНР). В обороні молодої держави взяли участь і жиди. Так, у складі Української Галицької Армії (УГА) діяв зформований у Тернополі доктором філософії Соломоном Лямберґом перший жидівський штурмовий батальйон. У національно-визвольній боротьбі українського народу відзначився також львівський полк Січових Стрільців, який складався виключно з юнаків жидівської національности.

В роки Другої світової війни тисячі жидів віддали своє життя за визволення української землі від гітлерівських загарбників. У Львові на військовому кладовищі знайшли вічний спокій понад 300 вояків та офіцерів. І серед них — капітан Йосип Пастернак, майор Яків Левінсон, генерал Борис Шнайдер.

Говорячи про часи воєнного лихоліття, не можна не згадати тих українців, які, ризикуючи своїм життям, рятували жидів від фашистських крематоріїв. Показовим у цьому відношенні є благородна діяльність львівського греко-католицького Митрополита Андрея Шептицького. Серед ним врятованих був і головний рабин Львова Д. Кагане.

В той же час деякі українці брали участь в антижидівських каральних акціях. Тому перший Президент України Леонід Кравчук, виступаючи влітку 1992 року у Брюсселі на міжнародній конференції з питань антисемітизму висловив жидівському народові вибачення „за несправедливості, допущені до нього в нашій історії".

Лідери совєтської імперії вихвалялися тим, що їм нібито вдалося вирішити національну проблему, а в той же час жиди були позбавлені можливости вчитися рідною мовою, дотримуватися своїх традицій і звичок, були закриті усі синагоги, театри, заборонено видання газет та журналів, в каґебівських катівнях загинув цвіт жидівської інтеліґенції.

(Закінчення буде)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Яр. Климовський

Призабуте та малознане

43-ій Відділ СУА широкознаний з імпрез у Філядельфії, що мають високий мистецький рівень, тож нічого дивного, що імпрези цього Відділу втішаються ще великою фреквенцією.

В суботу, 5-го листопада ц.р., в год. 5-ій по полудні в залі Українського Освітньо-Культурного Центру 43-ій Відділ СУА запросив професійного мистця, який недавно приїхав з України, — Любарта Ліщинського. На ньому був опертий літературний вечір гумору й сатири на основі творчости Богдана Нижанківського (Бабая) та Едварда Козака (ЕКА).

Відкрила імпрезу голова 43-го Відділу СУА Анна Максимович, вступне слово виголосила імпрезова референтка Людмила Чайківська, яка вміло переплітала серйозне гумористичними ефектами. Після неї виступила Ольга Кузьмович, яка в своєму слові з неабияким хистом представила ляпідарним стилем поетичну творчість Бабая і ЕКА.

Даючи мистецьку оцінку Л. Ліщинському, очевидно він у своєму жанрі знаменитий. Він зовсім інший як Ґеник-Березовський. Навряд чи Березовський брався б за гумор. Ґеник-Березовський мав особливий дар мистецької подачі слова. Перед Другою світовою війною, будучи в театральному турне, був я на концерті в честь Тараса Шевченка в Коломиї. Запрошено Лесю Кривіцьку та Ґеника-Березовського виступити з рецитаціями. Незалежно, що Кривіцька була передовою акторкою, Ґеник-Березовський осягнув у виступі вищий мистецький рівень.

Характерна особливість Л. Ліщинського — це наявність комедійних елементів, які він знаходив як у Богдана Нижанківського, так і в Едварда Козака. В Ліщинського є хист знайти комедійність ситуації у тексті та відповідно подати слухачеві. В нього дуже багато психологічного підходу до тексту. Слухаючи його читання, приходимо до висновку, що це мистецький попис обдарованого мистця.

Після знаменитої програми була товариська зустріч зі смачною перекускою під зарядом Марії Данилів.

Також можна було оглянути й купити українські прикраси на шию з хрестиками, монетами та шелестами роботи мистця Л. Ліщинського.

Імпреза залишила дуже гарне враження, на що вказували щедрі оплески численної авдиторії.

Оксана Паламарчук
Львів

Виступ Т. Богданської у Львові

28-го жовтня в залі ім. Станіслава Людкевича відбувся цікавий симфонічний концерт. Звучала музика романтиків. Диригував заслужений артист України Іван Юзюк. Солісткою виступила піяністка з ЗСА Таїса Богданська.

Успіх був очевидний. Незмовкаючими оплесками і „морем" квітів нагородили свою землячку — таку рідну і близьку та водночас таку далеку заокеанську гостю.

Щаслива і надхненна, без найменших ознак втоми, стояла вона серед вишуканого різнобарв'я осінніх букетів у малій артистичній кімнаті і з властивою їй щирою посмішкою приймала відвідувачів. А вони йшли і йшли, вдячні прихильники мистецтва, родина, друзі... Товаришку шкільних років вітали з концертом і приїздом на рідну землю друзі дитячих і юнацьких років. Зі зволоженими очима Т. Богданська розглядала довоєнні світлини-спомини... Журналісти використовували „павзи" для інтерв'ю. Цікавились гостею кореспонденти місцевих газет „За Вільну Україну", „Високий Замок", реґіонального видання „Західна Україна". Вони підготували розгорнуті розповіді про Таїсу Богданську, а львівське радіо — інтерв'ю і концерт піяністки.

У серці кожного ще бриніли щойно почуті мотиви і блискучі пасажі, які видобувала з розкішного „Стайнвея" ця симпатична душевна жінка. Концерт Карля-Марії фон Вебера Т. Богданська виконала з піднесенням і блиском. Віртуозна іскрометність в технічних частинах і щира задума, поетична мрійливість повільних епізодів — все відповідало задумові композитора-романтика. Свою барвисто-зображальну партію чудово провела оркестра під керівництвом досвідченого, високопрофесіонального маестра І. Юзюка. І оркестра, і солістка тонко підкреслювали передбачену автором драматургію тембрів. Злагодженістю і справжнім мистецьким взаєморозумінням вони створили справжнє романтичне веберівське свято.

Юрій Р. Рибак

З БАЗАРНОГО МАЙДАНУ ЗДОРОВ'Я

Технологія у великій мірі вплинула на економічний розвиток та достаток у ЗСА, де матеріяльні цінності доступні для більшости людей. Це наочно видно у виробленні індивідуального погляду на справи, зв'язані зі здоров'ям. Модерний, бо американець під впливом різних голосів думає, що гроші можуть творити середник для вилікування недуг серця, рака, психічних хвороб. І тут скривається дещо правди, бо без грошей таки годі лікуватися. Правда, що забезпечення покриває кошти, однак щасливців не так багато. Суть проблеми в тому, що практично ціна за найпотрібніші ліки така висока, що переступає фінансові можливості одиниці. Є багато таких — головно сеньйори з обмеженою пенсією, яким доводиться вирішувати „кусник хліба чи пілюля".

Буває, що гріш тратить свою „силу лікування", а це тоді, коли людина знайдеться в ситуації, де не є зорієнтована та поінформована, „що у траві пищить". Зважмо, що наше здоров'я багато залежить від того, як живемо в Америці. Воно доволі сильно зв'язується з нашим вибором продуктів і досяжним обслуговуванням на базарному майдані (marketplace). Тут бо наочний тиск впливу реклями і техніки продажу. На жаль, відносно здоров'я і йому споріднених речей відчувається на ринку брак взаємного балянсу між продуцентами і споживачами. Причина теж у тому, що бизнеси є добре зорганізовані, самі себе фінансують і користуються прихильністю законодавців. Споживачі, однак, слабо об'єднані відчувають недостачу фінансових засобів, що стримує їхній політичний успіх. І тому на форумі з'являються час від часу самовизначені споживачі як офіційні речники. І коли одні своїм щирим, необлудним наставленням діють на користь споживачів, то інші захищають свої приватні інтереси. Буває і так, що бизнесові професійні організації та лоббісти під плащем захисту споживачів підтримують законодавство, яке виходить на їхню користь...

У нашому столітті американська спільнота зробила великий поступ відносно захисту споживачів федеральними і стейтовими законами, де вимагається чесне виписування етикеток на продукті, заборону обманних претензій та вимогу, щоби безпеку і ефективність стверджувано на лікувальних продуктах згідно з прийнятою етикою і встановленою якістю на ринку. Це важливо, щоб розпізнати зорганізоване знахарство, забарвлене шарлатанством, яке в ім'я „свободи здоров'я" намагається здобути для себе симпатію дійсно хворих осіб твердженням, що хворим „заперечується свободу вибору", бо, мовляв, вони стали жертвами „переслідування великим урядом".

На бажання легшого життя таки впливає загальна реклама. Люди шукають більше дозвілля і менше праці, більше гроша з меншим зусиллям, більше приємности і менше відчуття болю, більше їзди і менше ходу... І це все творить складну розв'язку для сучасних проблем життя на землі. А коли назріває питання втримати здоров'я, тоді людина бажає простим, скорим і безболісним способом полегшити прикрість і невигоду. І люди мріють і шукають за панацеєю — вимріяним ліком на всі хвороби, що його намагалися винайти ще альхеміки середньовіччя... Сучасна людина своє сподівання втримати здоров'я часто звужує до пляшки або пілюлі чи іншої форми, щоб лише зберегти юність, енергію і продуктивність у житті. Жінки і чоловіки, які купують, скажімо, косметичні вироби для плекання лиця і волосся, у своїй підсвідомості шукають властиво заспокоєння свого „я", щоб зберегти постійну привабливість прийняття у товариських колах і прихильність опінії у праці.

Бизнесовий світ цілком обізнаний зі спонуками і поведінкою споживачів. Він ясно усвідомлює собі, що наукові інформації про здоров'я з його складністю, непослідовністю і непевністю можуть бути доволі заплутаними і незрозумілими для пересічної людини. І тут аж проситься звернути увагу на „політику" реклями. Вона пропонує швидкий, простий, неболючий спосіб лікування заживанням пілюль на безсоння, на напруження, на брак енерґії і на багато інших органічних недомагань. Реклями заохочує людей здогадуватися про причини і значення кожної ознаки змін у психічному і фізичному стані здоров'я. Тисячі газет, журналів, мільйони радіоприймачів і телевізорів, безліч вуличних написів і оголошень — все це оформлює наставлення і поведінку публічної опінії, мовляв, можна теж обійтися без лікарів!.. Та у практиці щоденного дня буває, що споживач під впливом реклями ставить собі сам діягнозу і без достатньої перевірки інформації вживає речі, які або не мають ніякої вартости, або викликують шкідливі наслідки.

Згідно з опитом, серед американської публіки ще є наявний скептицизм відносно повного довір'я до змісту реклями. Чому?.. Тому що, всупереч обов'язковим приписам, ще не зовсім затерлися усі сліди обману, облуди, перебільшування, вигадки, а навіть підступного змішування наклепу з правдою.

Колись у силі віку нинішні сеньйори видавали зароблені гроші на розвагу і різні приємні для себе речі... Нині вони видають пенсійний гріш на... збереження здоров'я. І це має свою причину, яку арабська приповідка пояснює так: „Той хто має здоров'я — має теж надію, а той хто має надію — має все"!

Андрій Дзедзик

ЧОТИРИ РОКИ З МИТРОПОЛИТОМ АНДРЕЄМ

I

У 50-ті роковини з дня смерти світлої пам'яті Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького хай вільно мені буде докинути символічну грудочку землі на його прах, захований в підземеллі катедри св. Юра у Львові, як спомин з часів моєї кількалітньої праці (1935-1939) у приватному архіві Митрополита на Святоюрській Горі.

Переглядаючи пожовклі сторінки канадського журналу „Світло" з листопада 1953 року, читаємо там про те, що „Його (Митрополита. — А.Д.) приватний архів, який був дуже великий, як розповідають очевидці, на жаль, пропав під час налетів большевицьких орд на село Прилбичі, місце народження Митрополита в Яворівщині. Там у цьому архіві пропали безцінні скарби для майбутнього історика про працю Митрополита Андрея". Стільки про це пише „Світло".

Згадуючи про цей великий архів у Прилбичах, що пропав, нагадую собі набагато менший приватний архів у палаті Митрополита, де я мав честь працювати протягом чотирьох років перед Другою світовою війною.

В той час я працював як безплатний практикант-історик в Академічній Гімназії (два роки, за дирекції Іллі Кокорудза) і платна праця в архіві дала мені можливість працювати і в гімназії. Тоді я познайомився з управителем митрополичого архіву проф. Іваном Шендриком, працівником Українського Державного Університету в Кам'янці Подільському в 1918 році, і той представив мене Митрополитові. Митрополит погодився прийняти мене. Під час студій в університеті у Львові я мав нагоду вивчати цикл практичних вправ з відчитування різних скорочень (абревіятур) на старолатинських й старослов'янських документах, т.зв. „палеографічні вправи" у проф. Люції Харевичевої, дві години на тиждень протягом одного семестру. Це вміння відчитувати абревіятури дало мені можливість дістатися до архіву Митрополита.

Кожного пополудня, крім неділь, я був зайнятий кілька годин разом з іншим працівником архіву Григором Дворянином, теологом. Наша праця полягала у відчитуванні при помочі побільшуючого скла й переписуванні на машинках у трьох примірниках, потім професор після перевірки відкладав аркуші до шаф, а в суботу відносив до Митрополита до остаточної контролі чи поправки. Документи, писані латинкою, ми переписували на машинці з латинськими черенками.

Старі і дуже знищені часом документи ми дуже делікатно обертали, щоб не знищити швидким порухом руки. Деякі були настільки знищені, що треба було догадуватися про дальший зміст речення, що вимагало знання даного періоду середньовічної історії, тому ми не раз заглядали до енциклопедій, щоб перевірити даний факт. Але не все це нам вдавалося! Не раз Митрополит розв'язував історичну подію і ми дивувалися, наскільки обізнаний він був з давньою історичною епохою.

Документи відносилися до різних часів: реорганізація і відновлення підупалого Василіянського Чину (до котрого належав сам Митрополит), діяльність Митрополита Велямина Рутського, укладення унії нашої Церкви з Римом. Багато було документів, що відносилися до часів гетьманів Богдана Хмельницького й Івана Мазепи, польських королів ягайлонської доби й інші.

Митрополит особливо цікавився добою Велямина Рутського (1613-1637), ідеєю якого було, як і Митрополита Андрея, навернути православних ієрархів до з'єднання з Римом, подібним до історії нинішнього екуменізму. Ця маса документів мусіла бути старанно упорядкована і уміщена на спеціяльних замкнених сталевих полицях, де не доходили вологість і повітря. Давніше, ще перед поверненням із заслання Митрополит виношував думку побудувати відповідне приміщення для архіву. Та зреалізовано це щойно у 1938 році — побудовано коло „Народної лічниці" на вул. Петра Скарги величавий будинок-архів з наймодернішим устаткуванням для приміщення важливих документів. Там знайшли місце рідкісні матеріяли, що мали зберегтися непошкодженими на майбутнє.

Вже напередодні польсько-німецької війни на весні 1939 року більшу кількість матеріялів перевезено з палати Митрополита до нового приміщення, де їх посортовано і розложено на спеціяльних хромово-скляних щільно замкнених полицях. Решта документів мала бути перевезена по вакаціях 1939 року. Так постала з ініціятиви і коштом Великого Мецената дуже важлива культурна станиця-архів імени Митрополита Андрея Шептицького. Було заплановано також перевезти і згаданий вище архів з Прилбич, на жаль, вибух війни 1-го вересня 1939 року перешкодив цьому. Доля архіву незавидна: большевики частину документів знищили, а інші цінні матеріяли вивезли в Москву!

Подібну, але дещо відмінну від нашої працю виконував інший співробітник архіву теолог Володимир Пелех (тепер священик в Америці), що працював не в палаті, але в консисторській бібліотеці. Він також доставляв відповідні знахідки у львівських музеях до нашого архіву. Співробітниками, що дуже часто доставляли рідкісні матеріяли до архіву або опрацьовували потрібні теми, були знаток Волині, Холмщини, Полісся і Підляшшя археолог д-р Олександер Цинкаловський (помер у Польщі), історик д-р Зубик (знищений большевиками) і проф. Богдан Барвінський. Цинкаловський займався досліджуванням старовинних церков, цвинтарів, селищ і городищ. Він був приятелем відомого археолога Бориса Ольхівського, що також співпрацював з нашим архівом. Борис Ольхівський причинився до збагачення музею ім. Митрополита А. Шептицького, забезпечуючи музей рідкісними знахідками з ділянки археології і мистецтва. Бувало не раз, коли О. Цинкаловський привіз хоч би маленьку знахідку, Митрополит зараз же кликав його до себе, тішився рідкісним екземпляром і детально розпитував, де та серед яких обставин його знайшов.

(Продовження буде)

Медична порадня в Окрузі СУА в Ню Йорку

Сидять (зліва): Євгенія Івашків, Віра Кушнір і Іванна Мачай; стоять (зліва): д-р Любомир Явний, мгр Лариса Магун-Гурин, д-р Ігор Магун і д-р Богдан Галібей.

Завдяки співпраці Українського Лікарського Товариства, Відділ Ню Йорк — Ню Джерзі, і Окружної Управи СУА відбулася вже шоста з черги дуже успішна Медична порадня, 22-го жовтня ц.р. в Домівці СУА в Ню Йорку.

Зібрання, в неприсутності голови Окружної Управи Надії Савчук, відкрила референтка суспільної опіки і ініціятор медичної порадні Віра Кушнір, привітала прелегентів, модератора, гостей і подала, що метою лікарської порадні є, щоб при участі українських лікарів запізнати присутніх з найновішими методами лікування у ділянках, в яких вони спеціялізуються.

Прелегентами були: магістер фармації Лариса Магун-Гурин, д-р Любомир Явний, кардіолог, і д-р Богдан Галібей, онколог. Вони при помочі прозірок пояснювали матеріял із своєї ділянки. Відтак слідували запити, модератором був д-р Ігор Магун, інтерніст, який вже шостий раз підряд дуже солідно вив'язується зі свого завдання. Він, представляючи кожного прелегента, подав коротко їх фаховий стаж і попросив до слова мґр Л. Маґун-Гурин (відому публіці з виступів як солістка). Темою її доповіді було: неправильне і невідповідне уживання ліків в щоденному житті. Вона звернула спеціяльну увагу на ліки, які можна дістати без рецепти, наприклад, аспірину і інші, а які вимагають, щоб їх трактуватити як кожний лік і не уживати без обмеження щодо кількости, часу і родів запотребування, бо надмірне і непоміркoване уживання їх може привести замість полегші шкоду для здоров'я. З ліками, які дістаємо на рецепту, треба дотримуватись поручення лікаря, не уживати ліків, яким вийшов реченець і не ділитись ліками зі знайомими, бо стан здоров'я кожної людини різниться і без попередньої поради у лікаря може пошкодити. Заживати ліки одну годину перед або дві години після їди, завжди зі склянкою води. Слід пам'ятати, що алькоголь і ліки не сумісні з собою.

Слідуючим прелеґентом був д-р Любомир Явний, кардіолог. Темою його доповіді було: „Найновіші підходи до розуміння та методи лікування серцевої атаки". Серцеві атаки наступають в наслідок атеріосклерози вінцевих артерій, які продовж літ через нагромадження товщевого матеріялу тратять пружність стінок і звуженим отвором не постачають потрібної кількости крови і кисню до серця. Другою причиною серцевої атаки може бути сціп крови, який твориться у звуженій артерії і може цілковито замкнути доплив крови до серця. Досліди виказали, що дуже важним чинником протидії серцевої атаки є час, в якому людина дістає лікарську допомогу. Якщо людину у дві години після об'явів симптомів серцевої атаки доставлять до лікарні і коли протягом 30-ох хвилин людина дістане лікарську допомогу, то тоді є шанси на успіх. Смертність збільшується чим довший є уплив часу після проявів симптомів без лікарської допомоги. Тепер у лікарні навіть вже під час серцевої атаки впорскують до тіла препарати (на розрідження крови) ТПА або стрептокінас, (навіть до кінців пальців) і протягом 30-ох хвилин наступає розрідження сціпу (від 50 до 70%) і кров знов може плисти. Ця техніка „тромболізи" захищає від дальших наслідків і рятує серцевий м'яз від ушкодження. При застосуванні катеризації пізнають процент заблькування артерії і тоді примінювали або техніку „анґіопасти" (введення пластикового бальончика до артерії, або, якщо є більше заблькування артерій, то робиться „байпес" (заміну затканих артерій венами з інших частин тіла).

Кандидатами на серцеві атаки є звичайно: мужчини-курці, середнього віку, жінки після „менопавзи" і ті, в родині яких є історія серцевих захворювань. Симптоми серцевої атаки: відчуття тягару в грудній клітці, гарячі виступи потів, нераз нудота, біль нераз промінює до різних частин тіла. Електрокардіограм може не показати серцевої атаки, тоді беремо під увагу клінічне бадання цієї людини. При лікуванні аритмії важливим є знизати тиск крови.

Накінець модератор попросив до слова д-ра Богдана Галібея, онколога. Його темою було: „Як розпізнати початки недуги рака". Він запізнав присутніх зі статистикою смертности з приводу недуги рака, де перше місце займає рак легенів. У мужчин в наслідок куренння. Також у жінок цей рід рака збільшився з цієї самої причини. Поступи в лікуванні рака легенів міняються. Порада — перестати курити. Меляному — рака шкіри можна вилікувати якщо вчасно викрити. Рак грудей у жінок легко знайти через самобадання і маммограм, який поручається переходити жінкам від 39-го року життя щодва роки, а від 50-го щорічно. В разі сумнівів поручається байопсі і хірургію. Рак шийки матиці (сервікс) викриває внутрішне бадання і проба „папст смір", який поручається переходити жінкам після 18-го року життя що три роки. Рак відходової кишки — 20% смертности, якщо вчасно не виявити. Викриває спеціяльне бадання крови, або бадання щороку в бюрі лікаря, і „сіґмоідоскопи" що три роки. При тім можна викрити і більше кишкових поліпів. Рак простати: викриває кілька проб. Найлегша в бюрі лікаря, бадання через відходову кишку, а коли є сумнів, через „байопсі". Поліпи в кишці спричинюють якість заворушення через їду, що існувало вже протягом століть. Проби через „байопсі" більше вірогідні, як проби крови. Причин недуги рака ще не виявлено. Вітаміни не допомагають в лікуванні.

На закінчення референтка суспільної опіки Віра Кушнір подякувала голові Українського Лікарського Товариства д-рові Адріянові Баранецькому, фармацевтці і лікарям доповідачам за так цікаві і корисні доповіді модераторові за фахове переведення Медичної порадні і присутнім за численну участь. Окрему подяку передала також д-рові Гуринові за допомогу в технічному переведенні прозірок, Л. Закревській за реєстрацію присутніх, господарчим Г. Обершин і А. Натині за приготування буфету і всім союзянкам, що в будь-який спосіб причинились до успіху імпрези та попросила усіх на каву і солодке.

Прелегенти ще довго відповідали на запити зацікавлених.

Іванна Мачай

Гарвард ділиться видавничим досвідом

Десятиріччя комуністичної політики принесли Україні не тільки економічний провал, але також загальмування нормального розвитку науки й культури. Ізоляція України від решти світу допровадила до провінціялізму в культурі й до загальної совєтизації інтелектуального життя. Особливо потерпіли україністи. Високо кваліфіковані люди, напрямок яких не погоджувався з ідеологічно обмеженим кругозором уряду, були усунені з наукового форуму країни. Дорібок багатьох учених так сучасних як і давніх, в Україні й за кордоном — не ввійшов до професійної літератури. Їхні праці не друкувались і не обговорювались.

Проголошення незалежної України дало можливість відновлення свободи рідної науки і культури та створило сприятливі умови для співпраці з українськими науковими установами і для допомоги цим інституціям. На першому етапі йдеться про перебудову й розбудову до цих пір обмеженої науково-видавничої діяльности. В цій ділянці діяспоральні українознавчі установи, в тому і Український Гарвард, повинні активно допомагати. Конкретно — у зв'язку з Гарвардським Проєктом для відзначення Тисячоліття Хрищення України, що здійснюється в Українському Науковому Інституті при допомозі датків, складених на Фонд Катедр Українознавства, створено широку базу сучасної поліграфічної техніки. Її використано для видання томів Гарвардської Бібліотеки Давнього Українського Письменства. (Найновіший том корпусу, переклад на англійську мову твору Княжої доби „Ізборник Святослава", щойно появився друком в українському видавництві Гарварду.) Оволодівши цією технікою, Український Гарвард старається встановити її в Україні, щоб місцеві науковці могли забезпечити регулярність появи і рівень технічного оформлення тамтешніх українознавчих видань.

В Інституті Суспільних Наук у Львові (тепер Інститут Українознавства ім. І. Крип'якевича) ще в 1989 році і Археографічній Комісії в Києві (тепер Інститут Української Археографії) в 1990 році з'явилися перші гарвардські комп'ютери, а в 1992 році Інститутові Української Археографії та редакції київського журналу „Пам'ятки України" випозичено друкарське обладнання, що дозволило перейти до випуску українознавчих наукових та науково-популярних видань на сучасному поліграфічному рівні.

Хоч наукові видання складні й коштовні, одначе вже можна побачити плоди цього зусилля у формі нових видань в Україні, що появились при помочі цієї техніки. Тут також надається поміч науково-популярній видавничій діяльності, що заохочує читачів в Україні пізнавати і шанувати історію та культуру своєї Батьківщини. Наголовки деяких нових книжок і журналів, що появились цим шляхом є: „Життя Михайла Грушевського, останнє десятиліття (1924—1934)" (автор Р. Періг, 200 стр., наклад 10,000, 1993 р.), „М. С. Грушевський і Academia" (автори П. Сохань, В. Уляновська, С. Кіржаєв, 320 стр., наклад 10,000, 1993 р.), „Упокорення Голодом" (передмова, коментарі, покажчики М. Мухіної, 310 стр., наклад 10,000, 1994 року), „Конспект Історії України" (автор М. Брайчевський, 204 стр., наклад 10,000, 1994 р.), видання Міжнародної Асоціяції Україністів „Бібліографія Українознавства" вип. 2: Бібліографія та джерела музикознавства (92 стр., наклад 1,000, 1994 р.), щорічник „Архітектурна спадщина України" (вип. 1,260 стр., наклад 1,000, 1994 р.), журнал „Архіви України" (ч. 232, 104 стр., наклад 5,000 пр., 1993 ч. 233, 112 стр., наклад 1,600 пр., 1994 р.), науково-популярний ілюстрований часопис „Пам'ятки України" (ч. 96—101, 224 стр., наклад 10,000, 1993 ч. 102-3, 144 стр., наклад 10,000, 1994 р.) і інші видання.

У всіх цих виданнях, які появляються в Україні завдяки допомозі Українського Гарварду, зазначено: „Підготовлено та видруковано на комп'ютерському і друкарському обладнанні, наданому Фондом Катедр Українознавства при Гарвардському Університеті, ЗСА. Програма українознавчих досліджень, фундатором якої є ФКУ, фінансується за рахунок благодійних пожертв українських громад ЗСА і Канади". Цим способом зроблено конкретний крок, щоб поширити працю в Україні. Інформації про видавничі проєкти в Україні й про те, як допомогти їх переводити в життя, можна отримати від представників Фонду Катедр Українознавства або від: Ukrainian Studies Fund, Hurvard University, 1583 Massachusetts Avenue, Cambridge, MA 021138. Жертводавці, які складають датки на Український Гарвард, допомагають розвивати українознавчі науки тут і в Україні, в цьому переломовому моменті, коли засновуються наукові й культурні фундаменти молодої української держави.

ФКУ

ЗАЯВА

У „Свободі" ч. 219 з 17-го листопада 1994 року появилася стаття п. з. „Напасть" автора Івана Леська, в якій автор оскаржує всіх жидів у ворожому наставленні до українців та їхніх змагань до самостійности, застосовуючи погляд збірної відповідальности цілого народу за злочини поодиноких людей.

Оцінюючи цю статтю виявом стереотипування, проти якого ми боремося в обороні доброго імени українського народу, ми відкидаємо погляди її автора на ствердження цієї статті та їх засуджуємо, як неправдиві та глибоко шкідливі для всіх українців та для України, яка розвиває міжнародні зв'язки з державами цілого світу та доказує своєю політикою супроти національних меншин свій вповні демократичний устрій і пошанування прав інших національностей, як рівноправних громадян молодої української держави.

Український Народний Союз
та
Комітет Оборони Українського Імени

У світлу пам'ять д-ра П. Моцюка

Св. п. д-р П. Моцюк

У неділю, 11-го вересня ц.р. невмолима смерть вирвала з наших лікарських рядів лікаря-патріота св. п. д-ра Петра Моцюка.

Народився Петро Моцюк 27-го травня 1920 року в Милованні коло Станиславова (тепер Івано-Франківське) в родині Миколи і Євдокії (Гавриш) Моцюків. Середню освіту одержав в Українській державній гімназії в Станиславові, а іспит зрілости склав у Холмі в 1940 р. Під час гімназійних років став членом ОУН, а потім воїном-охотником Карпатської Січі та розвідником-зв'язковим УПА.

Студії медицини почав у Медичному Інституті у Львові, а закінчив їх в Ерлянгені, де в 1949 році одержав диплом доктора медицини.

Крім цього д-р П. Моцюк студіював право та економічні науки в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, де одержав ступінь маґістра політичних наук. В 1973 році одержав докторат з економіки в Perлес університеті оф Амеріка (Маямі, Фльорида).

Одержавши диплом доктора медицини, працював асистентом внутрішньої медицини й радіолоґії в шпиталі Маріян у Штутґарті і в таборових шпиталях для переміщених осіб.

До Америки приїхав у 1950 році та відбув інтершіп в Юніті госпітал у Бруклині, а в 1952—55 роках спеціялізувався в радіології в Ст. Лукс шпиталі та в клініці Нортвестерн університету в Чикаґо.

В 1954 році одружився з лікаркою-педіятром Ольгою Барбарною, з якою потім мав трьох дочок — Андрею, Женетку і Христину.

Після закінчення резидентури і складення вимаганих іспитів, одержав диплом із радіології (1955) і з нуклеарної медицини (1956) та почав працювати спеціялістом у шпиталях Ст. Антоні в Чикаґо і Ст. Джозеф в Джоліет, Іллиной. Від 1958 року був директором відділення радіології в Ст. Антоні шпиталі.

Тут він працював 33 роки, а в 1989 році відійшов на заслужену емеритуру. Ст. Антоні шпиталь із вдячности за його віддану працю справив йому гарне прощальне прийняття і назвав Diagnostic Imaging Unit його іменем.

Крім своєї професійної праці був дуже активним в Українському Лікарському Товаристві: давав доповіді на лікарських з'їздах, поміщував свої цікаві наукові статті в „Лікарському Віснику", був головою Відділу і Головної Управи УЛТПА, запровадив комп'ютерну систему в діловодстві УЛТПА та уфундував видання одного числа „Лікарського Вісника", за що був відзначений двома почесними грамотами та почесним членством УЛТПА.

Останнім часом успішно виконував обов'язки генерального секретаря Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ).

У 1983 році, з нагоди 110-річчя НТШ, зложив із своєю дружиною Ольгою меценатський дар на видавничий фонд НТШ. З цього фонду вже видано кілька поважних праць: „1000-ліття української культури" проф. М. Семчишина, книжку „Напередодні незалежности України" д-ра М. Прокопа, перший том „Українсько-чеського совника" та інші.

Крім того він написав і видав у 1994 році на Україні популярну книжечку про „Звичаї і приписи доброї поведінки", а також свої цікаві спомини „Пройдений шлях", з якої ми довідалися більше про його життєвий шлях та патріотичну діяльність в рядах ОУН і УПА.

Д-р П. Моцюк багато подорожував і цього літа вибирався зі своєю дружиною на Україну. На жаль, захворів повторно на серце і піддався серцевій операції. Операція пройшла успішно, але в наслідок післяопераційних комплікацій помер несподівано в лікарні.

Похоронні відправи відбулися величаво. Їх очолив Владика Іннокентій Лотоцький, ЧСВВ. 13-го вересня, після Панахиди в похоронному заведенні Музики, попрощав покійного д-р М. Харкевич від УЛТПА, проф. М. Семчишин від НТШ, з ять д-р Юрій Мельник по-англійськи від родин англомовних приятелів.

Співав катедральний хор під проводом проф. Юрія Яримовича. В середу, 14-го вересня, Владика Іннокентій, ЧСВВ, в асисті о. Авраама Міллера і о. диякона Михайла Городиського відправив у катедрі св. о. Миколая поминальну Службу Божу і Панахиду та сказав зворушливу проповідь.

Після останніх похоронних відправ на цвинтарі св. о. Миколая, відбулася поминальна тризна-обід, під час якої ще мав слово проф. М. Семчишин і брат покійного д-р Ярослав Моцюк з Ню Йорку, який подякував присутнім за молитви та участь у похоронних відправах. Годиться згадати, що на похорон приїхав давній і сердечний приятель покійного Володимир Столярський з родиною з Омаги, Небраска.

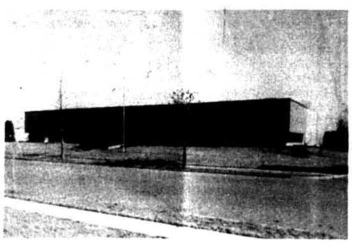
В середу, 19-го жовтня, в 40-ий день смерти, Владика Михаїл Вівчар, ЧНІ, в асисті о. диякона Михайла Городиського відправив поминальну Службу Божу і Панахиду в катедрі св. о. Миколая. Після Панахиди відбулася тризна в Українському культурному центрі, на якій виступили зі споминами приятелі покійного: П. Пундій, П. Демус, В. Процик, М. Семчишин і М. Харкевич. Молитви провів Владик Михаїл, ЧНІ, і диякон М. Городиський, а автор цих рядків подякував присутнім від родини за молитви та співчуття.

Заходом брата д-ра Ярослава Моцюка відправилася ще Служба Божа і Панахида в церкві св. Михаїла в Йонкерсі, Ню Йорк.

Д-р Павло Пундій

Спільно допомагають Україні

Коли Українсько-Американські Ветерани вирішили включитися в акцію допомоги Україні, то взялися за діло негайно, послідовно та з настановою серйозного почину. Вирішили допомогти у найбільш конечній ділянці - медичній технології. Внедовзі зібрали медичної технології на суму понад 2 мил. дол., але тут виникла вагома проблема, де скласти всю цю технологію поки зорганізують транспорт в Україну. І тут виявились люди доброї волі в особах Джорджа Кларка з фірми Дейвид Т.Гюстон коллієрс інтернешинал і підприємця-будівничого Герберта Кенделла з Каліфорнії. Перший пов'язаний з нерухомостями знав, що в околиці місцевости Твін Ріверс, Н.Дж.,є невинаймлений будинок, якого власник у Каліфорнії, звернувся до Г.Кенделла чи можна б там до часу транспортування скласти зібрані Українсько-Американськими Ветеранами лікарські та шпитальні приладдя. Останній погодився без будь-яких застережень.

Будинок, в якому Українсько-Американські Ветерани складали зібрані лікарські та шпитальні приладдя для висилки в Україну

І так заходи Українсько-Американських Ветеранів допомогти Україні увінчалися успіхом, завдяки двом гуманітарним особистостям Д.Кларкові та Г.Кенделлові, що обидва зробили без будь-якої винагороди, при чому зазначили, що раді були допомогти в цьому доброму ділі.

Керівником проєкту від Українсько-Американських Ветеранів був Борис Ґулай, який повідомив, що зі зібраного приладдя тепер користають діточий шпиталь на 600 місць, обласна лікарня для дорослих на 1600 місць та травматичний центр де того роду технологія була конечною.

Цей перший проєкт здійснено, але Українсько-Американські Ветерани мають нові пляни на майбутнє, тому, якщо є охочі цьому допомогти то за докладнішими інформаціями треба звертатиса до Б.Ґулая тел. /609/ 585-6208.

Зі своєї сторони Українсько-Американські Ветерани вдячні обидвом згаданим добродіям і пригадують, що їхні фірми крім того є до послуг коли йдеться про комерційні нерухомості.

Н.Н.

Б. Ступка...

(Закінчення зі стор. 1)

ською публікою саме із п'єсою „Записки божевільного", що тепер в цьому році здійснилося завдяки Богдана Бойчука, поета, літератора з Ню Йорку і директорки театру „Ля Мама" в Ню Йорку Еллен Стюард, яка разом із Б. Бойчуком бачила гру Б. Ступки у Харкові та захопилася його виїмковим талантом. Саме там відбулася перша вистава цієї п'єси на міжнародній арені та театральному фестивалі „Березіль". У п'єсі, як відомо, виступають лише дві особи і наглядача в божевільні грає син Б. Ступка, Остап, який також є актором Київського театру ім. Івана Франка. Це не вперше він буде грати з батьком, бо це саме відбувалося, коли Б. Ступка грав свою найбільш успішну ролю в „Тев'є Тевель" Шолом Алейхема.

„Записки божевільного" досі були ставлені українською мовою — тепер в Ню Йорку Б. Ступка каже, що публіка буде брати участь візуально і буде вживана форма пантоміми, а також прозіркові надписи. Це дасть можливість англомовній публіці вповні слідкувати за акцією. Але, як знаємо, гра Б. Ступки так переконлива, що тут мова не може бути перешкодою. Він від дитини виріс за кулісами, народившись в акторській сім'ї, а в театрі грає від 19-го року життя. У Б. Ступки також широка фільмова кар'єра, з якої найбільше відомий фільм „Білий птах із чорною ознакою". Останньо він також грав у фільмах для телевізії, які залишилися на відео.

Цілий широкий діяпозон артистичної діяльности Б. Ступки завжди переплітався з активною участю у громадському українському житті та він у постійному контакті з діячами культури. Тож можна сподіватися, що він найде також відповідний контакт та тепле привітання в української культурної публіки в усіх містах, де буде в найближчому часі виступати, а це після Ню Йорку, в Чикаґо,- Дітройті, Клівленді, Філядельфії і Вашінгтоні.

Вітаємо його вдруге на американській землі із почесним відзначенням Президента України, що вказує як цінять артиста на його батьківській землі. Дивним збігом обставин, його перші вистави призначені для української і американської публіки збіглися із перебуванням тут Президента Л. Кучми, що надав йому це відзначення. Тепер Б. Ступка на свій спосіб буде рівночасно репрезентувати українську культуру перед американським театральним світом так гідно, як вона є зараз репрезентована на високому політичному рівні.